

**BISDOM
ROTTERDAM**

**Homilie bisschop Van den Hende
Christmamis, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, Rotterdam
16 april 2025**

Jesaja 61, 1-3a, 6a, 8b-9
Apokalyps 1, 5-8
Lucas 4, 16-21

Broeders en zusters in Christus, ik ben dankbaar dat u met zovelen gekomen bent. We zijn het Heilig Jaar in december begonnen, het Heilig Jaar met als thema pelgrims van hoop. En vandaag mogen we in dat Heilig Jaar 2025 als bisdom opnieuw samenkomen om de eucharistie te vieren en de oliën te zegenen en het chrisma te wijden die we in het komende jaar zullen gebruiken voor het vieren van de sacramenten.

“Pelgrims van hoop”, dat is wat paus Franciscus ons als thema meegaf in dit Heilig Jaar. Eén keer in de vijftienvijftig jaar mogen we een Heilig Jaar vieren. Een Heilig Jaar roept ons op om ons opnieuw te geven aan de Heer en zijn evangelie. Het roept ons op om ons te bekeren, niet recht te praten wat krom is, maar met heel ons hart te zeggen: Heer, ik heb uw barmhartigheid nodig, daaruit kan ik mijn hoop putten en mijn vertrouwen.

Toen de paus het thema “pelgrims van hoop” bekendmaakte, waren veel mensen enthousiast: ja, we zijn pelgrims. Inderdaad, je bent als christen onderweg van de wieg tot het graf en je levensweg kent allerlei momenten, van hoogtepunten tot teleurstellingen en verdriet. Maar we zijn pelgrims van hoop en op weg naar de vervulling van die hoop, namelijk uiteindelijk de ontmoeting met God in het eeuwig leven.

Toch zeggen veel mensen dat in de praktijk van elke dag die hoop wel eens onder druk staat. En ook dit jaar zijn er allerlei gebeurtenissen die misschien onze hoop doen wegwijnen of als het ware doen ondersneeuwen. Er is steeds maar oorlog. In de Oekraïne en Rusland, in het Midden-Oosten. De strijd gaat steeds door. Met steeds meer slachtoffers en groei van haat en afkeer. Het zou je hoop kunnen schaden. Het zou je hoop kunnen doen vervagen. En wat denkt u van een beginnende handelsoorlog met tariefverhogingen die zoveel pijn en onrust kunnen zaaien. En er zijn veel mensen die daardoor nog meer in armoede geraken of die in de economie niet van de grond kunnen komen of juist onder de voet worden gelopen, die mensen zullen ook hun hoop maar moeilijk kunnen bewaren. En dan zijn er nog de vele mensen die verdriet hebben. Er is verdriet dat opvalt, maar ook zijn er veel mensen die in stilte lijden en huilen. Waar kunnen zij hoop vinden?

Kunnen we dan nog in die omstandigheden pelgrims van hoop blijven? En dan gaan we ook nog eens de komende dagen de dagen van Jezus' lijden en sterven tegemoet. We horen over een God die zich uit liefde geeft, maar die moet sterven aan het kruis. Die uit liefde in onze wereld is gekomen. Die zijn hart voor ons opent, maar die uiteindelijk door de vele gesloten harten en het geschreeuw wordt veroordeeld als een misdadiger en sterft aan het kruis.

We zijn misschien gewend aan die woorden uit het evangelie. We zijn er aan gewend dat we dat ieder jaar opnieuw gedenken. En misschien denkt u: het wordt ook nooit anders. Toch vieren we over een paar dagen Pasen. Namelijk dat Jezus na zijn kruisdood in het graf gelegd is door zijn vrienden, voor het laatst met eer en zorg is behandeld, met een grote

steen ervoor. Maar het is de Heer die opstaat uit de dood. Hij is de Heer die opnieuw zijn vrede verkondigt, al kun je in zijn handen en zijn voeten de wonden van de spijkers zien.

Waar putten wij onze hoop uit? Het is duidelijk wanneer paus Franciscus die opdracht meegeeft om pelgrims van hoop te zijn, dat we de uitnodiging krijgen om niet ons hoofd te laten hangen. Niet ons hart te sluiten en niet koud en kil af te wachten of het misschien nog eens anders wordt. In die wereld van toen en nu is Jezus Christus mens geworden. In die wereld, die hard is en waarin veel mensen geen kans krijgen, is de Messias gekomen. En we horen vandaag in het evangelie dat Hij in de synagoge voorleest uit de boekrol van de profeet Jesaja. En Hij zegt ook nog eens: deze woorden die u hoort, die gaan over Mij. De woorden die u hoort, gaan in vervulling door mijn komst, door mijn liefde en leven.

Er worden hoopvolle dingen gezegd. Ten eerste dat Hij vol is van de Heilige Geest. Gods Zoon komt om de armen een blijde boodschap te brengen. Hij komt om gevangenen vrijlating bekend te maken en zicht voor blinden, om vrijheid te schenken aan verdrukten, om een jaar van genade af te kondigen. Deze verschillende aspecten van zijn zending, daarmee wil Hij opnieuw de hoop in ons hart doen vlam vatten. Met de vlam van liefde, waar we aan het begin van deze eucharistie over gezongen hebben. Vlam van liefde, het lied van dit bijzondere Heilig Jaar.

En toen deed Jezus in de synagoge het boek dicht. En bevestigde Hij, terwijl iedereen gespannen naar Hem keek, dat Hij deze weg van hoop brengt en ook is. Als we het boek dicht zien slaan dan zouden we misschien weer somber kunnen worden of zuchten en zeggen: nou dit wordt iets voor de lange termijn. Zoals ook mensen soms op de beurs beleggen en zeggen: je moet geduld hebben en de lange termijn.

Maar broeders en zusters, als wij christen zijn en deelhebben aan het leven van Christus, dan gaat het niet om aandelen die stijgen of zakken. Dan gaat het niet om een aandeel dat ook kan worden uitgewist. Dan gaat het niet om een aandeel dat zijn waarde totaal kan verliezen. Dan gaat het om de waardigheid van ieder van ons, omdat wij naar Gods beeld en gelijkenis zijn geschapen en gemaakt en geroepen.

En zo mogen wij vanavond hier zijn als pelgrims van hoop. Ik weet wel, hoopvol zijn dat wil je op de eerste plaats voor jezelf. En in onze individualistische wereld zou je kunnen zeggen: als ik maar hoop heb, dan ben ik wel tevreden. Maar als we naar Christus kijken, als we naar het evangelie zien, dan kunnen we niet rust hebben voordat vele mensen in die hoop mogen delen. Dan kunnen we niet berusten voordat vele volken en landen, van vluchtelingen tot vreemden, ook hoop kunnen hebben op hun toekomst en hun leven.

De paus heeft in de bul van het Heilig Jaar, "Spes non confundit" (De hoop stelt niet teleur), het document waarmee hij het jaar aankondigde, gezegd dat wij bewegingen van hoop mogen beginnen (art. 10-15). Een beweging van hoop maak je als je met hoop in je hart naar iemand toegaat die eenzaam is. Dat is een teken van hoop uit liefde. Als je naar iemand toe beweegt die vluchteling is of vreemdeling en je de naam van iemand vraagt en een ontmoeting hebt, dan is dat een beweging van hoop en vertrouwen. Of als je een beweging maakt naar jongeren en ouderen die eenzaam zijn en denken: de hele wereld loopt langs me heen, wie ziet mij nog staan? Als wij een beweging van hoop kunnen maken uit liefde, is dat een teken van hoop in het leven dat anders zo donker blijft en onbeantwoord.

Dat is waar ook, denkt u misschien. Dat hebben we gehoord aan het begin van het Heilig Jaar. We zijn inmiddels alweer in april en misschien alweer een beetje ingedut met al het nieuws en alle rampen en alle teleurstellingen. Maar kunnen we nog steeds staan voor het evangelie en medewerkers worden van de Heer, die zegt: Ik kom bevrijden, Ik kom genezen, Ik kom vreugde brengen en nieuw leven?

Hoe kun je de hoop bewaren? Dan gaat het niet om de hoop dat je koppig bent en zegt: ik blijf optimistisch. Ook al staat mijn huis in brand, ook al heb ik geen euro meer in mijn zak, ik blijf gewoon optimistisch met de tanden op elkaar. Maar dan wordt hoop een soort krachttoer die uit onszelf moet komen. Dan wordt hoop een soort krachttoer die we menen te kunnen ontleen aan alleen onze eigen minder sterke of sterke wil.

Broeders en zusters, dat gaat niet lukken. Daarom zegt de paus: wij zijn afhankelijk van de Heer, van de Heer over wie we horen in het evangelie. Hij is onze bron van hoop. Hij stelt niet teleur. Want als Hij uiteindelijk sterft aan het kruis is dat niet het einde van zijn boodschap, maar een nieuw begin. Als Hij in het graf wordt gelegd, is het geen doodlopende weg, maar is het een toekomst en Hij nodigt ons uit om met Hem die toekomst in te gaan.

Ons christelijk geloof is niet alleen terugkijken, is niet alleen naar boven turen, maar ook vooruitzien. En dat is wat de Heer in dit Heilig Jaar van ons vraagt. In het besef dat de Heer in het verleden ons verlost heeft, in het besef dat Hij met ons mee gaat en ons niet in de steek laat: Ik ben met u alle dagen. Maar ook met de opdracht om vooruit te zien: hoe kunnen wij bewegingen van hoop starten? Hoe kunnen wij de Heer dienen wanneer het gaat om zijn Koninkrijk?

Ik heb nog eens gelezen in de encycliek van paus Benedictus XVI "Spe salvi" uit 2007, die over de hoop gaat. Hij noemt drie manieren om onze hoop samen met de Heer te kunnen oefenen en te laten groeien (art. 35 e.v.). Op de eerste plaats is dat, en dat zal u niet vreemd voorkomen, in het gebed. Kunnen we ons leven bij de Heer brengen in vertrouwen? Kunnen wij ons leven aan de Heer geven, omdat van Hem alle hoop en liefde komt? En weet u wat het is, wanneer je bidt dan gaat niet alleen je hart open voor de Heer, maar wordt je hart ook aangeraakt door de mensen om je heen. Je hart gaat ook open naar je naasten. En zo is de oefenschool van het gebed een oefenschool van hoop.

De tweede oefenplaats die de paus noemt, is het handelen dat we concreet mogen doen: hoop in uitvoering. Het meewerken met de Heer, meewerken met de Heer en zijn Koninkrijk. Dat Koninkrijk is veel meer dan allerlei verdragen en handelspacten. Het is juist de wereldwijde mensheid die door de Heer zo bemind wordt dat Hij voor ons is mens geworden. Als we met die Heer meewerken, dan is elke handeling een uiting van hoop en een antwoord op de roepstem van de Heer zelf.

Bidden dus en je dienstbaar opstellen om medewerker te zijn van zijn Rijk in deze wereld. En in de derde plaats: denken we wel eens na over onze ontmoeting met de Heer op het eind? Zoals gezegd niet alleen terugkijken, niet alleen naar boven kijken, maar ook de ontmoeting met de Heer in het vooruitzicht houden wanneer wij geoordeeld worden. We bidden het in onze geloofsbelijdenis: de Heer zal wederkomen om te oordelen, levenden en doden. Voor veel mensen is dat misschien een schrikbeeld: o, dan moet ik op het matje komen en mij schamen. Maar, broeders en zusters, als God is mens geworden, als Hij zijn leerlingen één voor één liefdevol aanziet, zou Hij dan niet weten wat er in ons hart omgaat aan angst en verdriet, aan teleurstelling, aan gebrek aan zelfvertrouwen of misschien wel een overmaat aan geldingsdrang? Zouden we dan met Petrus kunnen zeggen: Heer, Gij weet alles (Johannes 21, 17)? En zouden we dan met verlangen naar rechtvaardigheid niet van harte willen rechtzetten wat we niet goed gedaan hebben? Van harte bekennen wat ons aan zonde is overkomen en ook door onszelf is gedaan? En zouden we dan niet in de Heer de hoop kunnen hebben dat Hij iemand is die ons kent als geen ander, die ons zelfs beter kent dan wij onszelf kennen?

U bent vandaag met velen gekomen in het Heilig Jaar van de hoop, als pelgrims van hoop. En ik hoop van harte dat u zich niet terneer laat slaan door alle geweld en oorlog, maar

juist gevoelig blijft voor waar het op aankomt in de liefde van Christus en zijn evangelie. En dat we dan blijven bidden, niet alleen voor onszelf, maar voor elkaar en voor onze wereld. Dat we ons blijven inzetten in bewegingen van hoop om onze wereld op te bouwen, waarin het Koninkrijk van God steeds meer mag opbloeien, ondanks alle tegenstand en tegenwerking. Daar krijgt u de kracht voor in de eucharistie en de andere sacramenten. En dat u niet bang bent voor het oordeel op het eind van de tijd, maar u daar wel bewust op voorbereidt en zegt: Heer, U weet alles, U kent mij, U kent mijn hart, mijn zinnen en mijn opstaan (Psalm 139, 2), wees barmhartig en ontferm U over ons.

Het lijkt misschien alsof het dan alleen over onszelf gaat. Maar ik weet zeker: als ons hart meer opengaat voor God en de medemens, als wij zichtbare medewerkers zijn van Gods Koninkrijk en als we ons nu al rekenschap geven van de hoop die in ons leeft (cf. 1 Petrus 3, 15) en als we de Heer eens ontmoeten, dan zullen we stuk voor stuk en als gemeenschap een teken zijn van zijn aanwezigheid. En als iets in onze wereld hard nodig is, dan is dat wel de aanwezigheid van God te ervaren en te verkondigen, de aanwezigheid van God te belijden en ons getuigenis in praktijk te brengen door onze liefde.

Moge deze dag een nieuw begin zijn. We zullen straks bij de offerande vele kaarten met gebeden uit ons hele bisdom naar voren brengen. Daar staat op: Hoopvol gebed. Al die intenties willen we voorleggen aan de Heer en mee naar Rome nemen en later naar Heiloo (dagbedevaart 31 mei). Want de Heer heeft ons geroepen en wil steeds de hoop in ons aanwakkeren. Sluit niet uw hart. Geef uw geloof niet op. En verwijder u nooit van zijn liefde. Amen.